

הקופה פתוחה - והיד רושמת

אורי בנימין

(רבעון לכלכלה 110-111, נובמבר 1981)

בכמה תעלה האינפלציה כתוצאה מכלכלה "נכונה" מותנה בכמה כסף צריך לשפוך על מנת לרצות את העם, כמה כסף נשפך זאת כבר יודעים (9 מיליארד עד הכתיבה) אך בכמה תעלה האינפלציה זאת עדיין אין יודעים, (מלבד השוטים). כל עוד הקופה פתוחה - היד רושמת (ומפרסמת אחת לחודש).

כמה פתטי להיות אזרח במדינה אשר בה באינפלציה נלחמים באמצעות הדפסת כסף ובהדפסת כסף באמצעות הורדת מסים, קוראים לזה כלכלת צד-הצע. בנק ישראל והאוצר מתדיינים על ההגדרה הנכונה של הכסף ועל המשתנה הרלוונטי לפיקוח והכוונת המשק, והאזרח רץ בשווקים ומחפש עוגן הצלה לכספו.

מניות עולות מעבר לערכן הריאלי, אג"ח נפדות בכסף ללא ערך רק כדי לשוב ולקנותם מחדש. פת"מ מוחזק כמט"ח ביד (סליחה בבנק), אך ערכם של פיקדונות פת"מ במט"ח עולה מעבר לכמות המט"ח במדינה, ולכן פת"מ הם כאג"ח עם האשליה של מט"ח. ובפרפרזה כלכלית לדברי עליזה בארץ הפלאות ייאמר כי חייבים לזרוק הכסף כדי לשמרו, זהו פרדוקס האינפלציה המבטא מציאות נוסח ישראל 1981.

התמוטטות תקציב מדינה מלווה בחובות כבדים, הן כלפי חוץ והן כלפי פנים. חקלאים פושטי-יד (למשלה) ורגל (לבנקים), ספסרי אויר ונייר לצד תעשיינים מתרוששים, ויכוחים על שטחי כיבוש בעלי משמעות כלכלית מלווה בשיעורי אינפלציה גבוהים, חילופי שרי-אוצר תכופים ומבוכה מדעית לתרופה הנכונה, כל זה מזכיר "קצת" משהו - וזה מפחיד!

איך זה עובד, מה הוא הפטנט המחזיק את גלגל התנופה האדיר הזה ומניעו קדימה (או שמא זה אחרה)?

- אבטלה סמויה הממומנת על ידי "גשם נדבות". ייתכן שלו הסמוי היה הופך לגלוי, והנדיבות להתחשבנות, היה היום אותו התוצר עם הרבה פחות אינפלציה. ופחות אינפלציה עם הרבה יותר תוצר מחר. אין זו מחלוקת בין סוציאליזם-דמוקרטי נוסח מערך לבין סוציאליזם-לאומני נוסח ליכוד, זה ויכוח בין כלכלה לבין כלכלה "נכונה".

אבטלה זה לא נעים - אך לא נורא, התמוטטות חברה היא לא נעימה - ובהחלט נוראה! כלכלת ישראל ניצבת היום בפני מצב אשר בו אי-הפיכת הסמוי לגלוי יביא במהרה לשיעבוד מדיני לנדבן או לחורבנה החברתי-פוליטי של המדינה. כי בהיפתח - הפירצה האינפלציונית, (המאופיינת על ידי מצב אשר בו בלתי ניתן לכסות הוצאות הממשלה שגזורות על-פי חוזים או

חוקים באמצעות מיסים ומלוות ללא התכחשות לאחת מהתחייבויות אלו) נשפך הכסף כמים, והמשמעת הכלכלית המארגנת את החברה לידי מערכת רציונאלית באמצעות מערכת שערי חליפין ומידה - מתפרקת.

המדיניות של עד טיפת הדמים האחרונה (אשר ניצני הפשרתה נראים באופן) הרסנית בכלכלה כשם שהיא הרסנית במלחמה. על הממשלה להחליט באיזה סוג של התחייבויות אין היא יכולה לעמוד, וזאת על מנת לסגור את הפרצה האינפלציונית - ומייד! הניסיון לסגור את ברזי הקופה ולא לחתום הסכמים אד-הוק, הנו קצר-טווח בתבונה, בתרופה ובזמן.

כאשר שיעורי התחלופה **משתבשים** בכלכלה, הם גם משתבשים בחברה. כאשר בעבור בקבוק משקה קל ניתן לרכוש שלוש כיכרות לחם זה גם שיעור התחלופה הקיים בחברה בין פוליטיקאי לאנשי מדע וכלכלה - **בהתאמה**. ואין זה מקרה שכנגד הרופאים ניצב חוק ניתוחי-מתים, כנגד הארכיאולוגים קברי מתים, כנגד הפיזיקאים אנרגיה "חדשה" וכנגד הכלכלנים כלכלה "נכונה". ■

www.bentamari.com/ecometry